

NORGES HØYESTERETT

Den 13. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Noer og Bull i

HR-2020-1012-U, (sak nr. 20-066168SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Olav Sylte)

mot

X kommune (advokat Andreas Messelt Ekker)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å samtykke til ankebehandling av sak etter barnevernloven om tilbakeføring, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) A har syv barn; C født i 2004, D født i 2005, E født i 2007, F født i 2009, G født i 2010, H født i 2013 og I født i 2016. Denne saken gjelder F. Det er ingen kontakt mellom F og hans biologiske far.
- (3) De seks eldste barna ble akutt plassert utenfor hjemmet i 2015. Senere er C, D og E tilbakeført mor, og bor nå med mor og I i Duved i Sverige. H bor i fosterhjem hos mors søster. F og G har siden februar 2016 bodd hos Gs far, B, i X. Ordningen kom først i stand etter avtale mellom foreldrene. Da det viste seg at B ikke er far til F, ønsket mor at F skulle flytte tilbake til henne. Det ble da krevd omsorgsovertakelse og fattet akuttvedtak om at F skulle bo hos B.
- (4) 29. mars 2017 traff Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Trøndelag vedtak om omsorgsovertakelse for F, plassering i fosterhjem hos B og at mor skulle ha samvær med F seks ganger i året i tre timer, med mulighet for tilsyn. Mor brakte vedtaket inn for tingretten, men trakk senere kravet om overprøving av omsorgsovertakelsen. Tingretten fastsatte tilsvarende samvær som fylkesnemnda. Mor anket dommen, men lagmannsretten samtykket ikke til å fremme anken.
- (5) I desember 2018 fremsatte mor krav om tilbakeføring av omsorgen for F. Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Trøndelag traff 21. august 2019 vedtak med slik slutning:

«1. Begjæringen om opphevelse av omsorgen for F f. 25. juni 2009 tas ikke til følge, jf. bvl. § 4-21 1. ledd.

2. F og A har rett til samvær med hverandre hver 14. dag, jf. bvl. § 4-19. Første gang som helgesamvær fra fredag til søndag, neste gang som dagssamvær over en dag osv.

3. Kommunen gis ikke anledning til å føre tilsyn under samvær, jf. bvl. § 4-19.»

- (6) Mor krevde overprøving av fylkesnemndas vedtak. Sør-Trøndelag tingrett avsa 28. januar 2020 dom med slik domsslutning:

«Fylkesnemndas vedtak av 21.08.2019 i sak FTR-2019/001001 stadfestes.»

- (7) Mor anket dommen til lagmannsretten. Frostating lagmannsrett traff 7. april 2020 beslutning med slik slutning:

«Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.»

- (8) A har anket beslutningen til Høyesterett. Det er vist til at det for lagmannsretten ble anført at vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a og c er oppfylt. Det er anført at saken reiser prinsipielle spørsmål fordi sannsynlighetskravet ved tilbakeføring kan være i strid med EMDs praksis. Tingrettens vurdering er mangelfull. Mors livssituasjon er endret, og hennes omsorgsevner er bedret. Hun nå har omsorgen for fire andre barn. Tingretten har i for liten grad vurdert dagens situasjon, barnets ønske om å bo hos mor og muligheten for hjelpetiltak. Det er også anført at lagmannsrettens beslutning er for tynt begrunnet. Det er lagt ned slik påstand:

«Prinsipalt:

Frostating lagmannsretts beslutning av 7. juli 2020, med saksnr. 20-033335ASD-FROS, oppheves.

Subsidiært:

Anken tillates fremmet.»

- (9) *X kommune* har anført at lagmannsrettens saksbehandling er korrekt, at det er riktig av lagmannsretten å komme til at ingen av de lovbestemte vilkårene er oppfylt, at anken ikke kan føre frem, og at den skal forkastes. Saken reiser ikke prinsipielle spørsmål. Forarbeidene er klare, og beviskravet er ikke i strid med EMK. Beviskravet var heller ikke av vesentlig betydning for tingrettens avgjørelse. Saken var godt opplyst for tingretten, og omsorgssituasjonen hos mor er bekymringsfull. Hjelpetiltak er lite aktuelt. Fosterfar er Fs psykologiske far, og F er et sårbart barn. Det er mye samvær mellom mor og barn. Mors omsorgsbyrde er allerede stor med fire barn. F trenger ro, og videre behandling i lagmannsretten vil ikke være til hans beste. Det er lagt ned slik påstand:

«Anken forkastes.»

- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* kan prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.
- (11) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnet og den begrunnelse som eventuelt er gitt for dette, er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, gjør at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.

- (12) Det går fram av Høyesteretts avgjørelser i storkammer 27. mars 2020 at det i lys av nyere rettspraksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) er behov for visse justeringer i norsk barnevernpraksis. Utvalget viser særlig til HR-2020-661-S avsnitt 112:

«Noen av EMDs dommer har vist at beslutningsgrunnlag, avveining eller begrunnelse ikke alltid har vært tilstrekkelig. Særlig har EMD konstatert krenkelser i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre.»

- (13) Plikten til å arbeide for gjenforening har sammenheng med at det som utgangspunkt skal legges til grunn at det er best for barnet å bo hos sine biologiske foreldre. Dette er fremhevet av EMD blant annet i storkammerdom 10. september 2019 Strand Lobben med flere mot Norge, jf. også HR-2020-662-S avsnitt 51. I avsnitt 86 i HR-2020-661-S fremheves betydningen av at hensynene til familieband – både for foreldre og barn – er godt synlig i begrunnelsen fra barnevernet, fylkesnemndene og domstolene. Det heter her:

«I den enkelte sak må det komme tydelig frem at disse hensynene er vurdert, og hvilken vekt de er tillagt ved avveiningen mot forhold på barnets hånd.»

- (14) Storkammersakene som er nevnt over gjaldt henholdsvis adopsjon og omsorgsovertakelse, med tilhørende fastsettelse av samvær. De generelle synspunktene gjør seg imidlertid også gjeldende i saker som reiser spørsmål om opphevelse av omsorgsovertakelse – tilbakeføring – etter barnevernloven § 4-21.
- (15) Tingrettens dom er avsagt før avgjørelsene i storkammersakene. Tingretten begrunner sin avgjørelse i første rekke med å vise til at F er en sårbar gutt som stiller særlige krav til den som skal ha omsorgen. Det er videre lagt stor vekt på at mor allerede har en omfattende omsorgsbyrde med fire barn.
- (16) Tingretten har i liten grad gått inn på og vurdert mors omsorgsevne ut over dette. Prinsippet om gjenforening og betydningen av biologiske familieband er ikke løftet fram i begrunnelsen. Disse svakhetene ved tingrettens dom er ikke i tilstrekkelig grad behandlet i lagmannsrettens beslutning, når denne nå vurderes ut fra de kriterier som er lagt til grunn i storkammeravgjørelsene fra Høyesterett.
- (17) Ankeutvalget finner etter dette at lagmannsrettens beslutning bør oppheves.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)